

Tisztelt Hölgyeim, kedves Uraim!

Engedjék meg, hogy egy turisztikai indíttatású, rövid bevezetővel kezdjem mondandómat, miszerint Gyermely földrajzilag Komárom-Esztergom megyében, közelebbről a Tatabányai járásban fekszik, méltóságos, ám annál kacérabb eleganciával. A képzőművészet szakmai közege számára, mondhatni, kiemelten fontos helyszín Gyermely. Ám kicsit kitekintve ebből a művésztelepi körből, azt hiszem, nincs ember e honban, ki ne ismerné a *gyermelyi tésztát*, hiszen ez a termék a falu „hírét-nevét” egyenesen a gasztronómia szélesre nyílt globális világának centrumába repítette. Érdekes párhuzam a tésztaételek alapanyagának és a képzőművészeti alkotásfolyamatoknak speciális összecsengése, amely egyébiránt pontosan az élelmiszergyártás kultúrája és a kultúra – mint szellemi táplálék – direkt és indirekt módon történő összekapcsolása is egyben, ami ebben a közegben egyáltalán nem különös dolog. Mivel én magam sosem jártam Gyermelyen, de érdekelt, hogy mi az ottani titok, gondoltam, meglátogatom őket egyszer, megtervezek egy terjedelmesen kerek, de szertelen menetet, nem leszek rest, elmegyek, felfedezem Gyermelyt, mert e kellemes helyen kedves emberek remekeket festenek szeretettel! De lebetegedtem, s nem mehettem.

Nos, eddig a turisztikai jellegű bevezető.

Egy 30 éves, a településhez sok szállal kötődő, neves hazai művésztelep és alkotóbázis, ahol az elmúlt évtizedek alatt eddig oly sokan alkottak, minden bizonnyal méltán büszkesége a helyi embereknek és a község vezetőinek is. Ezt bizonyítja az is, hogy a falu épített örökségének fontos része, a Metternich-kúria, ez az impozáns műemléképület a Széchényi Művésztelep Alapítvány és a Gyermelyi Művésztelep otthona. Jó, ha tudjuk, hogy ez a kúria nem csak a mai, szépen rendbe hozott formáját, de azt is, hogy egyáltalán létezik, és nem tették a földdel egyenlővé, éppen Széchényi Péternek köszönheti, aki korábban – az akkori önkormányzattal is szoros együttműködésben – áldozatot nem kímélve végül sikeresen megszervezte a felújítást. E helyütt is köszönet illeti mindazokat, akik a megmentéséért, megőrzéséért, felújításáért oly sok áldozatot vállaltak. És persze köszönet a kitartó, profi szervezéséért, valamint az aktív művésztelepi alkotó évekért Stark Istvánnak és az itt dolgozó művészeknek is!

A korábbi „kultúrház” mára a magyar művészeti élet egyik legjelentősebb alkotóbázisává nemesedett, így ezt az épületet ma már kizárólag a Gyermelyi Művésztelep használja. Időközben erősödött a művésztelep támogatása is, a közelmúltban a tésztagyár is megújította segítő kapcsolatát a művészteleppel, kötött is egy ötéves szerződést, miszerint évente jelentős pénzügyi hozzájárulással segíti az itt folyó munkát, és ezen túlmenően kiváló tésztaételeket is felajánl az alkotótelep résztvevőinek étkeztetésére.

A Gyermelyi Művésztelep szakmai életét tekintve fontos megemlíteni, hogy már az alapító fő célja is az volt, hogy az arra érdemes pályakezdő művészek és fiatal tehetségek számára egy segítő, támogató bázist hozzon létre, olyan körülményeket kialakítva, ahol szabad alkotói tevékenységet tudnak folytatni, ahol nyugodt körülmények között fejleszthetik magukat a művészek, és ahol jó esetben a segítő szakmai figyelem is feljűk fordul.

Nos, ez a cél 30 év után sem változott. Emellett érdekes megfigyelni, hogy azok közül többen, akik akkor, a művésztelep kezdetében pályakezdő fiatal művészek voltak, mára számon tartott, érett életművel rendelkeznek, képzőművészeti életünk jeles és neves alkotóivá váltak. Nem mellékes, hogy közel 50 művész a mai napig visszatérő szereplője a gyermelyi

alkotókalandnak. Szinte beleborzongok, ha kimondom, hogy a kezdetekkor 20-30 évesek ma már az ötvenes, hatvanas éveiket tapossák...

A jelenkori és kortárs képzőművészet nagyot fordult, sokat változott az elmúlt 30 év alatt. Olyan dominanciák váltak jellemzővé, amelyek a konceptuális gondolkodás alapján készített, sokszor tisztán gondolati művek tartományában épültek alkotássá. Ezzel nem szembemelve és nem ellentmondva, Stark István koncepciója szerint a művésztelepi program viszont sokkal inkább a tárgyalkotó, a festményfestő, a grafika-készítő, a térszervező, videó és installatív alkotások anyagban megvalósuló változatainak kíván teret adni. Bár Stark az alapítvány és a művésztelep szakmai vezetőjeként nem a teória színterére redukált „koncept” művek létrehozását szorgalmazza, ám mégsem kívánja kizárni a konceptuális gyökerű alkotás folyamatait – ahogy ezen a kiállításon is láthatunk erre szép példákat.

Stark István vezetői szemléletét jól mutatja, hogy korábban konkrét módon is kereste a kapcsolatot a klasszikus szemléletű művészeti felfogásokkal, az emberiség kultúr- és művészettörténetének fontos és máig ható időszakait kutatva, úgy, hogy korábban két év művésztelepi programját is a Caravaggio „jelenségnek” szentelte.

Olyan szinten fordította komolyra ezt a kitűzött célt és feladatot, hogy bátorságot merítve, vett is egy mély levegőt, majd fogta magát és elhívta a művésztelepre a világ egyik legismertebb Caravaggio-szakértőjét, Fater Marius Zerafát, a máltai Caravaggio Múzeum igazgatóját. E terület legnagyobb tudású művészettörténész professzora igent mondott a meghívásra, elutazott a kies Gyermelyre, és neki, valamint a művésztelep aktív résztvevőinek is köszönhetően remek és sikeres, túlzások nélkül világszínvonalú szakmai előadások, diskurzusok, emlékezetes programok valósultak meg.

Igen, sokan tudjuk, hogy a művésztelepi munka sok tekintetben semmi máshoz sem hasonlítható. A társas együttlét, a sajátosan egyedi környezetben megvalósuló alkotómunka, a szellem löktetése és áramlása ilyenkor felerősödik és intenzív örömforrássá válik az alkotó számára. A pályatársakkal együtt töltött idő olyan problémák megfejtésére is lehetőséget nyújt, melyek szétszalazásával maguk az alkotók, de rajtuk keresztül mások is sokkal közelebb kerülhetnek a valóság megértéséhez, egymás megismeréshez, az egymás iránti nyitottságuk által pedig a különböző társadalmi szinteket is befolyásoló, közös dolgaink megfejtéséhez.

Ez a kiállítás is ilyen: jó eséllyel segít a megismerésben, segít abban a folyamatban, ami a megismerésen át a minél teljesebb megértéshez is vezet.

A szépen tagolt, de egymástól nem független egységekre osztott kiállításban „A fény háza”, „Az inspiráló környezet”, „A közösség összetartó ereje”, és a „Műfaji sokszínűség” mint a gyermelyi titkok összességére utaló címek vezetik a nézőt. Bár minden mű sajátosan másról beszél, mégis érdekes megfigyelni a vizuális művészi nyelvezetek dinamikáját ezen a kiállításon. Azon túl, hogy különböző karakterű, sőt, különböző technikával és különböző anyagból készült művek sorakoznak a kiállítóterben, mégis van bennük egy közös elem, egy tényező, amely – mint egy nagyzenekari vagy kórusműben – összhangzatot képez, együtt löktet minden szereplővel, annak ellenére, hogy minden egyes előadó egy-egy különböző individuum, személyiség, önálló identitással, sajátosan különböző mélységekkel és magasságokkal. Ez az összetevő, ez az összetartó elem nem más, mint a minőség, azaz a művek magas minősége.

Itt fontos szót ejteni arról, hogy a Gyermelyi Művésztelep 30 évének minden alkotóját nem tudja ebben a három teremben maradéktalanul bemutatni ez a kiállítás, hiszen maga a művésztelepi gyűjtemény is sokszorosan színültig töltené ezeket a termeket. Fazakas Réka és Stark István válogatását nem a minősítő jelleg, hanem sokkal inkább racionális tényezők határozták meg. Így főleg azon művészeknek a munkái láthatók itt, akik többször is részt vettek a gyermelyi közös együttlétben, így erősítve a művésztelep szellemi összetartozását, így építve tovább az alkotótelep szakmai bázisát. Mivel a művésztelep elvitathatatlanul fontos szakmai beágyazottsága a lankadatlan, aktív és erős minőségi munkának köszönhető, így külön öröm mindannyiunk számára, hogy ezúttal a Múcsarnok adott helyet a Gyermelyi Művésztelep ünnepi kiállításának.

Köszönet mindenkinek, aki fontosnak tartja a jelenkor művészetének támogatását, köszönet a művészeknek, akik eddig részt vettek a művésztelepi alkotómunkában, és azoknak, akik elhozták műveiket erre a kiállításra! Köszönet Fazakas Rékának, Stark Istvánnak, Széchényi Péternek, a Széchényi Alapítvány megújult kuratóriumának, köszönet Gyermely községnek és vezetőinek, valamint köszönet a Múcsarnok munkatársainak!

És hogy végezetül az utolsó, jelentős Gyermely-titkot is leleplezzem, had idézzem ide Stark István egyik fontos mondását – mint a Gyermelyi Művésztelep ideológiai alapvetését:

„A pártzászlókat tessék kinn hagyni a bejárat előtt!”

További sok-sok harminc évet kívánok nagy tisztelettel a művésztelepnek!

Köszönöm, hogy meghallgattak – a kiállítást megnyitom.

Éljen a szabadság! Éljen a művészet szabadsága! Békét mindenkinek!

Szurcsik József